

מראה מקומות, שיעור מאת הג"ר אברהם שור שליט"א

פסחים קח. - בענין ספק דרבנן בתרתי דסתרי

1. **גמ' פסחים דף קח.**, וז"ל, "ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב: איתמר מצה צריך הסיבה מרור אין צריך הסיבה יין איתמר משמיה דרב נחמן צריך הסיבה ואיתמר משמיה דרב נחמן אין צריך הסיבה ולא פליגי הא בתרתי כסי קמאי הא בתרתי כסי בתראי, אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא אמרי לה להאי גיסא תרי כסי קמאי בעו הסיבה דהשתא הוא דקא מתחלא לה חירות תרי כסי בתראי לא בעו הסיבה מאי דהוה הוה ואמרי לה להאי גיסא אדרבה תרי כסי בתראי בעו הסיבה ההיא שעתא דקא הויה חירות תרי כסי קמאי לא בעו הסיבה דאכתי עבדים היינו קאמר השתא דאיתמר הכי ואיתמר הכי אידי ואידי בעו הסיבה."

2. **ר"ן פסחים דף כג. בדפי הרי"ף** (מופיע באתר)

3. **רמב"ם פ"א מהלכות מגילה הי"א**, וז"ל, "עיר שהיא ספק ואין ידוע אם היתה מוקפת חומה בימות יהושע בן נון או אחר כן הוקפה קוראין בשני הימים שהן י"ד וט"ו ובליליהם ומברכין על קריאתה ביי"ד בלבד הואיל והוא זמן קריאתה לרוב העולם."

4. **משנה למלך שם**, וז"ל, "אך מה שיש לי לדקדק בדברי הר"ן הללו הוא דכיון דלא מצינא למימר דהו"ל ספק של דבריהם ולקולא משום דא"כ אתה פוטרן בשניהם ומבטל ממנו מקרא מגילה א"כ נחייב אותו שיקרא ביי"ד ובט"ו דמאי חזית דנקיל בט"ו טפי מי"ד. והר"ן עצמו בפרק ערבי פסחים עלה דההיא דאמרין והשתא דאיתמר הכי ואתמר הכי כולהו צריכי היסבה כתב דאע"ג דבעלמא קי"ל איפכא דכל ספיקא דרבנן לקולא מ"מ הכא בעו למעבד היסבה בכולהו דאי ניזול לקולא אמאי נקל בהני טפי מהני ואי ניקל בתרוייהו הא מיעקרא מצות היסבה לגמרי ע"כ. ולפי מ"ש הר"ן במגילה הי"ג גבי היסבה הול"ל שיעשה היסבה בתרי קמאי דוקא.

ונראה דיש לחלק בין כשהספק הוא בתקנת חכמים דאז כדי שלא תיעקר תקנתם צריך לקיים בכל מאי דאפשר שתקנו כגון במצות היסבה דאי אמרת דדוקא קמאי צריכי את"ל דתקנת חכמים היתה בכסי בתראי נמצא שנתבטלה תקנת חכמים מכל וכל וכן איפכא אבל גבי מגילה דתקנת חכמים במקומה עומדת אלא דיש קצת עיירות דמסופקות באיזה יום יקראו נהי דלא מהני טעמא דספק של דבריהם לפוטרם מכל וכל מ"מ היכא דקרא ביי"ד מהני טעמא דספק של דבריהם לפוטרן מקריאה בט"ו."

5. **בני יששכר חודש ניסן מאמר ד' דרוש ב'** (מופיע באתר)

6. **חידושי הגרי"ז הלכות חמץ ומצה פ"ז ה"ז** (מופיע באתר)